

ประสิทธิผลของการให้นักศึกษาจัดให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่หญิงตั้งครรภ์ โดยใช้วิธีการสาธิต

Effectiveness of Health Information by Demonstration of Student Nurses

จุฬารัตน์ ห้าวหาญ^{1*}, นภศพร เทวะเศกสรรค์², และเยาวพา วรรณแก้ว³
Chularat Howharn^{1*}, Napasaporn Tawaseksan² and Yaowapa Wankaew³

Received: August 21, 2019; Revised: December 26, 2019; Accepted: April 24, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยแบบกึ่งทดลองนี้มีเพื่อศึกษาประสิทธิผลของการให้ นักศึกษาจัดให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่หญิงตั้งครรภ์โดยใช้วิธีการสาธิต ทำการศึกษาในนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาภาคปฏิบัติ ณ แผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลทุติยภูมิแห่งหนึ่ง ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ เຈะจงโดยเก็บข้อมูลในกลุ่มควบคุมที่ต้องให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแบบเดิมก่อน จึงดำเนินการเก็บข้อมูลในกลุ่มทดลองที่ให้ความรู้ด้านสุขภาพ อนามัยโดยใช้วิธีการสาธิต เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ โปรแกรมการให้คำแนะนำแก่หญิงตั้งครรภ์เรื่องโภชนาการระหว่างการตั้งครรภ์ เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบประเมินแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่หญิงตั้งครรภ์ และแบบประเมินทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่หญิงตั้งครรภ์ ใช้สถิติ Independent t-test ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแผนการให้ความรู้และทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงทั้งหมด มีอายุระหว่าง 20-21 ปี ผ่านการศึกษาวិชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ทุกคน กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสูงมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p<.05$ ($M=83.46$, $SD=2.58$; $M=81.03$, $SD=1.33$ ตามลำดับ) และ ค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพสูงกว่ากลุ่มควบคุมแต่สูงมากกว่าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p<.05$ ($M=89.37$, $SD=4.17$; $M=83.75$, $SD=9.16$ ตามลำดับ)

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาคือควรให้นักศึกษาได้มีการฝึกซ้อมให้มีความพร้อมมากกว่านี้ และควรมีการติดตามการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ

คำสำคัญ: การให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย หญิงตั้งครรภ์ การสาธิต

Abstract

The aims of this quasi-experimental study were to determine the effectiveness of health information by demonstration of student nurses. Samples were third year nursing students who were have nursing practicum at Antenatal Clinic at one Secondary care level hospital. For prevent contamination, data were collected from control

¹ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ Boromarajonani College of Nursing Surin

² วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ Boromarajonani College of Nursing Surin

³ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ Boromarajonani College of Nursing Surin

*Corresponding author e-mail: howharn@gmail.com

group who have to give health information to pregnant women using usual ways. Research instrument was program of health information for pregnant women entitles nutrition during pregnancy. Data were collected via health information plan scale and health information competency scale. Independent t-test were used to test the difference on mean scores.

The findings were as followed. All samples were female, age between 20-21 years olds, and passed the nursing care for pregnant women. Mean scores on health information plan in experimental group were statistically higher than control group at $p < .05$ ($M=83.46$, $SD=2.58$; $M=81.03$, $SD=1.33$; respectively). Mean scores on health information competency on experimental were not statistically significant higher than control group ($M=89.37$, $SD=4.17$; $M=83.75$, $SD=9.16$; respectively).

The suggestions from this study are that nursing students should have more time to practice until they have confidentiality enough before demonstration. Furthermore, further study should be conduct for determine the use of knowledge in health practice among pregnant women. culture for tourism. The performance results to solving environmental problems and use of resources. Local economy development, Creating the tourism community system. Creating the partnership network and promote the local culture.

Keywords: Health information, Pregnant women, Demonstration

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมสุขภาพของตัวบุคคลนั้นจะต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะและการปฏิบัติ (บรรจง พลไชย และณติยา พรหมสาขา ณ สกลนคร, 2561) การจัดกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนการพฤติกรรมสุขภาพเพื่อให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องนำไปสู่สุขภาพที่แข็งแรงนั้นมีได้หลากหลายวิธีการ เช่น ในระดับบุคคลสามารถใช้การสนทนา การให้คำปรึกษาทางสุขภาพเป็นรายบุคคล ในระดับกลุ่มบุคคลนั้นสามารถใช้การบรรยาย การสาธิต การลงมือปฏิบัติ การใช้กรณีตัวอย่าง การใช้สถานการณ์จำลอง การบรรยายหมู่ ในระดับชุมชนสามารถใช้การจัดเวทีประชาคม การจัดทำโครงการแก้ปัญหาสุขภาพ การณรงค์ด้านสุขภาพ (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กองสุศึกษา, 2556) การให้คำแนะนำแบบสาธิต คือการที่ผู้สอนแสดงให้ผู้ฟังดูเพื่อให้ผู้ดูได้รับประสบการณ์ตรงจากการฟังด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้ดูมีความเข้าใจได้ง่ายกว่าการอธิบายหรือการบรรยาย การศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการจัดเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสาธิตเป็นวิธีการที่ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ (จารุวรรณ ทูลธรรม และกิตติ ทูลธรรม, 2559; จารุวิธ หนูทอง, 2553) นอกจากนั้นการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสาธิตยังช่วยเพิ่มทักษะปฏิบัติให้กับผู้เรียนได้ (รปอง กัลติวาณิชย์, 2556)

การเรียนการสอนภาคปฏิบัติให้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์นั้นนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นที่ผู้สอนจะให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาอย่างแท้จริง รวมทั้งการมอบหมายงานให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทั้งในด้านการติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น (วิภาดา คุณาวิกิตกุล, 2558) เพื่อให้นักศึกษามีประสบการณ์ในการให้คำแนะนำที่หลากหลายวิธีและเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง จึงควรมีการมอบหมายให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่หญิงตั้งครรภ์โดยใช้วิธีการสาธิต โดยเลือกในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ ที่มีการมอบหมายให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่หญิงตั้งครรภ์ โดยกำหนดหัวข้อโภชนาการระหว่างการตั้งครรภ์ เนื่องจากเป็นหัวข้อที่มีความสำคัญและจำเป็นแก่หญิงตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ เนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์มีภาวะโภชนาการเกินจะส่งผลให้หญิงตั้งครรภ์เกิดภาวะเบาหวานระหว่างตั้งครรภ์ซึ่งส่งผลให้เกิดการคลอดลำบากเนื่องจากทารกมีขนาดใหญ่เกิน และหากหญิงตั้งครรภ์มีภาวะโภชนาการที่บกพร่องจะส่งผลให้หญิงตั้งครรภ์มีภาวะซีดซึ่งจะส่งผลให้ทารกมีพัฒนาการล่าช้าและหญิงตั้งครรภ์อาจเกิดภาวะตกเลือดในระยะคลอดได้นอกจากนั้นจากการศึกษาที่ผ่านมายังพบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านโภชนาการมีค่าเฉลี่ยความเข้มข้นเลือดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามมาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ราณี ผลวัฒน์, 2560)

ดังนั้นเพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพโดยวิธีการสาธิตในหัวข้อโภชนาการระหว่างการตั้งครรภ์ซึ่งเป็นหัวข้อที่เหมาะสมต่อการให้ความรู้แบบสาธิต จึงออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้ให้ความรู้ด้านสุขภาพโดยใช้วิธีการสาธิต และเพื่อทดสอบประสิทธิภาพของวิธีการนี้จึงประเมินทักษะของการจัดทำแผนการให้ความรู้และทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพ การศึกษาวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ทั่วไป คือเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการให้นักศึกษาจัดให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่หญิงตั้งครรภ์โดยใช้วิธีการสาธิต และวัตถุประสงค์เฉพาะ คือ เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพระหว่างกลุ่มที่สอนแบบเดิมและกลุ่มที่ใช้วิธีการสาธิต และเพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพระหว่างกลุ่มที่สอนแบบเดิมและกลุ่มที่ใช้วิธีการสาธิต โดยคาดหวังว่าผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบการเรียนรู้นักศึกษาได้มีทักษะในการให้ความรู้ด้านสุขภาพเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ การสาธิต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

การสาธิตเป็นการแสดงโดยใช้เครื่องมือประกอบเพื่อช่วยให้ผู้เข้าใจอย่างชัดเจนในเรื่องที่ต้องการจะให้ผู้ การสาธิตจึงเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากในเรื่องที่ต้องการชักชวนให้ผู้ดูปฏิบัติตามหรือเปลี่ยนความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยม เช่น การใส่ห่วงกำเนิด การแปรงฟันถูกวิธี การตรวจเบาหวานด้วยตนเอง เป็นต้น ซึ่งมีขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้อย่างนี้

1. ก่อนการสาธิต

- 1.1 วางแผนล่วงหน้า โดยพิจารณาส่วนไหนของเนื้อหาที่ควรจะใช้วิธีการสาธิต
- 1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของการสาธิตให้ชัดเจน ว่าต้องการให้ผู้ดูเกิดอะไรบ้าง
- 1.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้ดูโดยละเอียดเพื่อจะได้จัดการสาธิตให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ดู
- 1.4 จัดขั้นตอนสาธิตให้เป็นไปตามลำดับ พร้อมทั้งเตรียมเนื้อหาในแต่ละขั้นตอนให้พร้อม
- 1.5 จัดเตรียมวัสดุและเครื่องมือที่จำเป็นจะต้องใช้ให้พร้อมและทำการทดสอบล่วงหน้า
- 1.6 ถ้าจะต้องมีผู้ช่วยสาธิตจะต้องกำหนดบทบาทให้ชัดเจน
- 1.7 เตรียมสถานที่ให้พร้อมโดยจัดที่นั่งให้ผู้ดูทุกคนสามารถมองเห็นได้อย่างทั่วถึง
- 1.8 เตรียมผู้ฟังโดยการบอกวัตถุประสงค์และอธิบายขั้นตอนต่าง ๆ ของการสาธิตให้ผู้ดูล่วงหน้า

2. ระหว่างดำเนินการสาธิต

- 2.1 อธิบายให้ผู้ดูที่กำลังทำอะไร ทำไมจึงต้องทำและผลที่จะเกิดขึ้นคืออะไร
- 2.2 ดำเนินการสาธิตตามขั้นตอนที่เตรียมให้ผู้ดูได้เห็นอย่างชัดเจนทุกขั้นตอน
- 2.3 เน้นความสำคัญของสิ่งที่ต้องการให้ผู้ดู และจะต้องอธิบายจนแน่ใจว่าเข้าใจ จึงค่อยดำเนินขั้นต่อไป

ต่อไป

- 2.4 ระหว่างการสาธิตจะต้องเน้นสิ่งที่ควรต้องจำหรือต้องปฏิบัติ
- 2.5 ขณะที่ดำเนินการสาธิตจะต้องกระตุ้นให้ผู้ดูมีส่วนร่วมโดยการถามให้ตอบหรือลองทายดูว่าอะไร

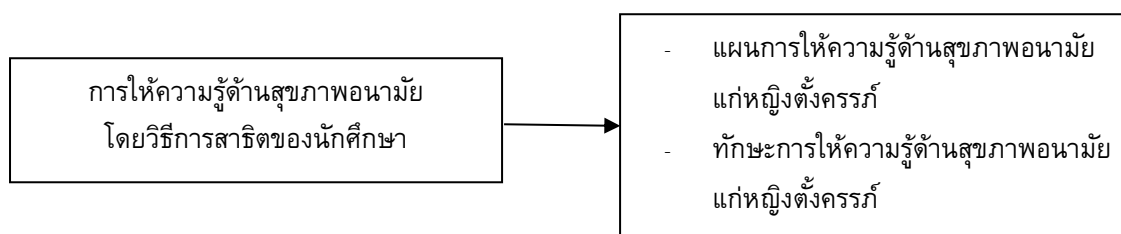
จะเกิดขึ้น

2.6 คอยสังเกตปฏิกิริยาของผู้ดูว่าแสดงความเข้าใจหรือเบื่อหน่ายมากน้อยแค่ไหน เพื่อจะได้ปรับการสาธิตให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2.7 แจกเอกสารประกอบการสาธิตเพื่อให้ผู้ดูสามารถติดตามการสาธิตในขั้นตอนต่าง ๆ ได้

3. เมื่อจบการสาธิต ควรมีการประเมินผลการสาธิตโดยการซักถามหรือสังเกตปฏิกิริยาของผู้ดูหรือผู้ชม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นพบว่ายังมีงานวิจัยจำนวนน้อยที่ดำเนินการวิจัยในนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และมีการจัดการเรียนการสอนแบบสาธิต ดังเช่น งานวิจัยของริบอง กัลติวาณิชย์ (2556) ที่จัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยวิธีการสอนแบบสาธิต เรื่องการสร้างภาพเคลื่อนไหววิชาคอมพิวเตอร์กราฟฟิก ซึ่งผลการศึกษาพบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ในระดับมากที่สุด ($M=4.54$, $SD = 0.22$) และพบว่าคะแนนผลของการปฏิบัติงานคิดเป็นร้อยละ 82.33 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนจารุวรรณ ทูลธรรม และกิตติ ทูลธรรม (2559) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสาธิต ผลการศึกษาลำดับคลึงกับการศึกษาของริบอง กัลติวาณิชย์ (2556) ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนร้อยละ 89.76 และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการปฏิบัติของนักศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ และคณะ (2562) ได้ทำการศึกษาผลของการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ร่วมกับการสาธิต ผลการศึกษพบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการเย็บแผลและผ่าฝีในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถนำเสนอกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังนี้

รูปที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากึ่งทดลอง (Quasi-experimental study) แบบสองกลุ่มวัดครั้งเดียวหลังการทดลอง (Two group posttest only)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลมารดาทารกและการ ผดุงครรภ์ ณ โรงพยาบาลหัตถิยุมิขนาด M1

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ที่กำลังศึกษา ภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ ณ แผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลหัตถิยุมิขนาด M1 ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลากกลุ่มที่จะได้เป็นกลุ่มควบคุม คือ กลุ่มที่ให้ความรู้ด้านสุขภาพแบบเดิม เก็บข้อมูลจากนักศึกษาทุกคนในกลุ่ม หลังจากนั้น ดำเนินการเก็บข้อมูลในกลุ่มควบคุมแล้ว จึงดำเนินการเก็บข้อมูลในกลุ่มทดลอง คือ กลุ่มที่ใช้วิธีการสอนแบบสาธิต

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ โปรแกรมการให้คำแนะนำแก้หึงตั้งครุฑเรื่องโภชนาการระหว่างการตั้งครุฑ ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 ขั้นเตรียม โดยนักศึกษาวางแผนล่วงหน้าโดยการกำหนดหัวข้อที่จะใช้วิธีการสาธิต หลังจากนั้นจัดทำแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย และส่งให้อาจารย์ตรวจสอบ ทั้งนี้ ในแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยจะประกอบไปด้วยหัวข้อวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหา กิจกรรมการให้ความรู้ และการประเมินผล

1.2 ขั้นสาธิต จะประกอบไปด้วย ขั้นนำเข้าสู่เนื้อหา ขั้นสาธิต และขั้นการประเมินผลความรู้ความเข้าใจของผู้ฟัง

1.3 ขั้นประเมินผล โดยนักศึกษาจะบันทึกผลการให้ความรู้ในแผนการสอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก้หึงตั้งครุฑ จำนวน 11 ข้อ กำหนดระดับการประเมินไว้ดังนี้ ดีมาก ให้ 4 คะแนน ดี ให้ 3 คะแนน พอใช้ ให้ 2 คะแนน และควรปรับปรุง ให้ 1 คะแนน แบบประเมินทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก้หึงตั้งครุฑ ประกอบไปด้วย ข้อความสำหรับการประเมินจำนวน 6 ข้อ กำหนดระดับการประเมินไว้ดังนี้ ดีมาก ให้ 4 คะแนน ดี ให้ 3 คะแนน พอใช้ ให้ 2 คะแนน และ ควรปรับปรุง ให้ 1 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อป้องกันอคติจากสิ่งทดลอง ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มควบคุมก่อน โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มควบคุม นักศึกษาได้รับคำอธิบายถึงวิธีการและขั้นตอนที่นักศึกษาต้องจัดทำในการให้คำแนะนำแก้หึงตั้งครุฑ เรื่องโภชนาการระหว่างการตั้งครุฑ ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามและตอบข้อสงสัย หลังจากนั้นนักศึกษาจัดทำแผนการให้ความรู้ส่ง โดยแผนการสอน ประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหา กิจกรรมการสอน สื่อการสอน วิธีการวัดและประเมินผล นักศึกษาจัดทำสื่อการสอน และส่งสื่อการสอนที่เป็นตัวอย่างเมนูอาหาร 1 สัปดาห์ ให้โภชนาการตรวจสอบ หลังจากนั้นอาจารย์ประเมินแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก้หึงตั้งครุฑ หลังจากนั้น นักศึกษาตรวจสอบการนัดหมายหึงตั้งครุฑที่มีนัดหมายเพื่อเข้าโรงเรียน พ่อ-แม่ ครั้งที่ 1 เพื่อเตรียมสื่อการสอนให้เหมาะสม หลังจากนั้นนักศึกษาให้คำแนะนำแก้หึงตั้งครุฑเรื่องโภชนาการระหว่างการตั้งครุฑตามที่ได้เตรียมมา โดยสื่อการสอนที่ใช้เป็นภาพพลิก และอาจารย์ประเมินนักศึกษาด้วยแบบประเมินทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก้หึงตั้งครุฑ

2. หลังจากดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มควบคุมแล้ว ผู้วิจัยจึงเริ่มเก็บข้อมูลกับกลุ่มทดลอง โดยนักศึกษาได้รับคำอธิบายถึงวิธีการ และขั้นตอนที่นักศึกษาต้องจัดทำในการให้คำแนะนำแก้หึงตั้งครุฑ เรื่องโภชนาการระหว่างการตั้งครุฑ ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามและตอบข้อสงสัย หลังจากนั้นนักศึกษาจัดทำแผนการให้ความรู้ส่ง แก่ไขจนสมบูรณ์ นักศึกษาจัดทำสื่อการสอน และส่งสื่อการสอนที่เป็นตัวอย่างเมนูอาหาร 1 สัปดาห์ ให้โภชนาการตรวจสอบ หลังจากนั้นอาจารย์ประเมินแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก้หึงตั้งครุฑ นักศึกษาตรวจสอบการนัดหมายหึงตั้งครุฑ ที่มีนัดหมายเพื่อเข้าโรงเรียนพ่อ-แม่ ครั้งที่ 1 เพื่อเตรียมสื่อการสอนให้เหมาะสม หลังจากนั้นนักศึกษาให้คำแนะนำแก้หึงตั้งครุฑ เรื่องโภชนาการระหว่างการตั้งครุฑ ตามที่ได้เตรียมมาและอาจารย์ประเมินนักศึกษาด้วยแบบประเมินทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก้หึงตั้งครุฑ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติ Independent t-test ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกำหนดค่า p-value ไว้ที่ 0.05

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเพศหญิงทั้งหมด อายุระหว่าง 20-21 ปี ผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรีพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ทุกคน ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพ พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสูงมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ ($M=83.46$, $SD=2.58$; $M=81.03$, $SD=1.33$ ตามลำดับ) ดังแสดงตารางที่ 1

ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพ พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพสูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่สูงมากกว่าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ ($M=89.37$, $SD=4.17$; $M=83.75$, $SD=9.16$ ตามลำดับ) ดังแสดงตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพและทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

ตัวแปร	กลุ่ม	n	M	SD	t(df)	p-values
แผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพ	ควบคุม	8	81.03	1.33	2.37(14)	0.33
	ทดลอง	8	83.46	2.58		
ทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพ	ควบคุม	8	83.75	9.16	1.58(14)	.136
	ทดลอง	8	89.37	4.17		

คะแนนเฉลี่ยแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพของกลุ่มทดลองที่ให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย เรื่องโภชนาการระหว่างการตั้งครรภ์โดยการสาธิตสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่สอนแบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ สอดคล้องกับการศึกษาของริบอง กัลติวาณิชย์ (2556) ที่พบว่าการจัดเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนแบบสาธิต เพื่อฝึกทักษะปฏิบัติเรื่องการสร้างภาพเคลื่อนไหว พบว่า ทำให้ผู้เรียนมีคะแนนผลของการปฏิบัติสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งอาจเนื่องมาจากการกำหนดให้นักศึกษาให้ความรู้โดยการสาธิต ทำให้นักศึกษามีกิจกรรมการสอนที่เจาะจง ไม่ต้องออกแบบเอง ทำให้สะดวกต่อการกำหนดวัตถุประสงค์ สื่อการสอน วิธีการวัดและประเมินผล ในขณะที่การสอนแบบเดิมนักศึกษาต้องออกแบบเนื้อหา กิจกรรมการสอน และสื่อการสอนด้วยตัวเอง

คะแนนเฉลี่ยทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพของกลุ่มทดลอง ที่ให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย เรื่องโภชนาการระหว่างการตั้งครรภ์โดยการสาธิตสูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องมาจากการผู้เรียนมีวิธีการหรือรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน รวมทั้งผู้เรียนแต่ละคนมีบุคลิกที่แตกต่างกัน ในผู้เรียนที่มีบุคลิกเก็บตัว ไม่กล้าพูดต่อหน้าสาธารณะ จะยังปฏิบัติการให้ความรู้แบบสาธิตได้ไม่ดีนัก สอดคล้องกับการศึกษาของสกาเวรตัน (2561) ที่พบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษาพยาบาลในการสร้างเสริมสุขภาพ มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด นอกจากนั้น จากการสาธิตการปรุงอาหารยังไม่ใช้ความถนัดของนักศึกษา และเป็นครั้งแรกที่ผู้เรียนต้องจัดการให้ความรู้ด้านสุขภาพโดยการสาธิต จึงอาจทำให้ผู้เรียนยังไม่สามารถให้ความรู้ด้านสุขภาพ โดยการใช้วิธีการสาธิตได้ไม่ดี

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะของการให้ความรู้ด้านสุขภาพของกลุ่มที่สอนแบบเดิม และกลุ่มที่สอนแบบใช้วิธีการสาธิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น การที่จะมอบหมายให้นักศึกษาได้ให้ความรู้แบบใช้วิธีการสาธิต ควรให้นักศึกษาได้มีการฝึกซ้อมให้มีความพร้อมมากกว่านี้ และควรมีการติดตามการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก และควรมีการศึกษาวิจัยในกลุ่มนักศึกษาที่มากกว่านี้ และควรทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองหรือกลุ่มควบคุม

เอกสารอ้างอิง

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กองสุศึกษา. (2556). *วิธีการจัดกิจกรรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ เล่มที่ 4*. ม.ป.ท. จารุวรรณ ทูลธรรม และกิตติ ทูลธรรม. (2559). การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบสาธิตเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะทางการปฏิบัติในเรื่องการใช้งานออสซิลโลสโคป ระดับปริญญาตรีสาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์. *วารสาร มทร.อีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(2), 45-54.
- จารุวัธ หนูทอง. (2553). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนบนเครื่องช่วยงานส่วนบุคคล แบบดิจิทัล (PDA) (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: กรุงเทพฯ.
- ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ, จารุรี วาระหัส, ขวัญเรือน สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, พันธยา วรณวิไล และ สิริมาศ วงศ์ใหญ่. (2562). ผลการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ร่วมกับการสาธิตต่อความสามารถในการเย็บแผลและผ่าฝีของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 29(2), 142-151.
- บรรจง พลไชย และณัฏฐา พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2561). สื่อสำหรับเผยแพร่สารสนเทศสุขภาพ. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม ฉบับการประชุมวิชาการครบรอบ 25 ปี*, 269-275.
- ราณี ผลวัฒน์. (2560). ผลของโปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านโภชนาการต่อการเพิ่มความเข้มข้นเลือดในหญิงตั้งครรภ์. *ราชวดีสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์*, 7(1), 11-19.
- ธิปอง กัลติวานิชย์. (2556). ผลการเรียนแบบผสมผสานด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อฝึกปฏิบัติทักษะวิชาคอมพิวเตอร์กราฟฟิก เรื่องการสร้างภาพเคลื่อนไหวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 6(2), 642-654.
- วิภาดา คุณาวิกิตกุล. (2558). การเรียนการสอนสาขาพยาบาลศาสตร์ในยุคศตวรรษที่ 21. *พยาบาลสาร*, 42(2), 152-156.